

Emelsize em barmy / hekaýa

Category: Hekaýalar, Kitapcy

написано kitapcy | 24 января, 2025

Emelsize em barmy / hekaýa EMELSIZE EM BARMY

Olar bu däli meýdanda ýuzin salyp gidere syçrap duran at berdiler-de, jylawdyr-u-eýer, uýandyryr-u-agyzdyryk bermediler.

Bu serhetsiz ummarda ýüzüp-ýüzüp gidere gaýyk berdiler-de, gulaçlap-gulaçlap urara kürek bermediler.

* * *

Söýüp almak, söýüp barmak aňsatmy ýa-da kyn?

Gadyr bilen Gymmat üçin-ä ap-aňsat boldy. Bir arypyň suwundan, bir obanyň çöreginden kemala geldiler. Bir söýginem paýlaşdylar. Paýlaşdylar-da, ganat-per ýetirip, ýedi gat asmana uçup gitdiler. Aşyklaryň adaty boýunça, bularam «Bizden öň Ýeriň ýüzünde biz ýaly söýsen barmyka, indem bolarmyka?» diýşerdiler.

Soň şol gaýyp ýören ýerlerinden olary zordan tutup getirdilerde, toý saçagynyň başynda oturtdylar.

Toý etmek, toý bermek aňsatmy ýa-da kyn?

Gadyr bilen Gymmat üçin-ä juda aňsat boldy. Tapmaly zatlary başgalar tapdy, aýtmaly zatlary başgalar aýtdy, etmeli işleri başgalar etdi. Gadyr bilen Gymmat bolsa toý saçagynyň başynda ondan-mundan küm-çüm eden bolup, bu hysyrdyly ýerden tizräk göterilmäge, şol lezzetli belentlige tarap uçup gitmäge howlugyp, galpyldadylar oturdylar.

Toýdan soň, hatda toýdan öň iki tarapyň hossarlary-da bir-birinden ýaşyryn birmeňzeş pikire geldiler: «Bular gaýynlaryndan daşrakda ýaşasyn. Gaýyn sütemini görmesin...»

Soňra daşyndan:

– Wah, jan guda, «Maşgala – başgala!» diýipdirler – diýip, bir-biregi aldadylar. Şeýdibem, etrap merkezinden gül ýaly jaý alyp berdiler. Gazly-suwlý. Jaýyň içinem zatdan urup dykdylar. Gazan-tabagyna, çemçe-susagyna çenli.

– Ynha, indi ýaşaberिň! – diýdiler.
Gadyr bilen Gymmat ikisi ýaşaberjek boldular.
Ýone, görüp otursalar, gazan diýlen zadam gazyň üstüne ataryp,
aşagyny otlap goýbermeli eken, içine-de aňry-bäri atyşdyryp,
bişirmeli eken. Soň şo gazandan çykanja zadam iýip, ýaşamaly
eken.

Penjiräniň bir gözü döwülse, aýna salmaly eken.
Gapynyň kildi gopsa ýa gulpy döwülse, ony oňarmaly eken.
Öý diýlende-de otluçöpden başlap, duza çenli ähli zat gerek.
Garyňja ýaly, şol daşap ýörmeli bor eken.
Onsoňam öý diýeniňe myhman-mediwanam gelibir eken. Onuňam
öñünden çykyp garşylap, hezzet-hormat etmeli eken.
Onsoň... Bu-u-uw, edip tükedaýmeseň, sanap tükederden kän eken
bi öýüň işi. Ony etmäge-de emel-u-başarnyk gerek eken.
Ilki-ilkiler myhmanam geldi, mediwanam. Öňüne çagyň goýdular. Ol
çäýnegi boşatsa, ýene birini demläp getirdiler-de, emelsizje
ýylgyryp, myhmanyň yüzüne seredipjik oturyberdiler. Çagydan
yüregi syrylyp, içegelerine owaz düşüp ugran myhmanam onsoň
gapa-gapa seredibiýrdi.

Gadyr bilen Gymmat söýginiň badyna-da birneme gitdiler. Ýone
dokçulyk döwrüniň söýgusi açlyga kän bolmaz eken. Gury
çörekdir kolbasa-da bez etdi.

Bir gün Gadyr sahypalaryna ýag siňip giden galyň kitaby
goltuklap geldi. Şol kitaba seredip, Gymmat ikisi çorba
bişirmäge durdular. Iň soňunda, naharyň duzuny düzlejek bolup
durkalaram, Gymmat hälki kitaby çorba gaçyrdy. Ýuwduna-
ýuwduna, çorbany çykaryp dökdüler. Içiniň kitaby bilen.
Demläp, ortada basyryp goýan çäýnegine-de özleri büdredi.
Şol aralykda bir ýerden bir ogry pişik taplylyp, galanja
etlerinem süýräp gitdi.

Hapa-hupa-da öýüň içinde aňrujy üýşüp bolaýjak ýer bolsa,
üýşüp başlady.

Şular kimin emelsiziň öýüni aňtap ýören garynjadır siňekler,
saçakçydyr syçanlaram «Ura!» bilen cozdułar.

Ýaşabermeli öýde ýaşarlyk galmadı. Onsoň bular garyndaşdyr
dostuňka, tanşyňkydyr bilşinçekä – kimden yüz tapsalar şonuňka
gatnap ugradylar. Bir ýerde toý bar habaryny eşitseler,

çaqtylyklu-çaqtylyksyz, tirkeşipjik baryberdiler. Ыакынрагыň тоýy bolsa, тоýpaýdanam hantama boldular.

Gapçynyň garny dok, öye barmaga ýüzi ýok... Ыöne är-aýalyň ikisi birden gapçy bolanda, ýüzem gerek däl eken. Muňa üýtgeşik emelem, başarnygam hökman däl:

– Gitdikmi?

– Gitdik.

Owal-owallar-a bularyň jübütlesip gelşini görenler söýünç bilen: «Anha, aşyk-mağşuklar gelýä, gumrular gelýä» diýerdiler.

Indi bularyň garasyny görsele, söğünç bilen: «Anha, torbasyz gedaýlar gelýä!» diýýärler.

Bu bela-beterleriň üstesine, yzly-yzyna iki sany çaga-da dünýä indi. Ine, indi ber habaryň!

Gadyr bilen Gymmat bu ýagdaýdanam çykalga tapdylar. Emmeden aýrylyp-aýrylmanka, çagalaryň birini Gadyryň, birinem Gymmadyň hossarlaryna «sowgat» berdiler. «Iki aýakly iki günde. Ynha, hä diýmän, bularam ulalar, biziň ýaly adam bolar. Her gelenimizde «eje, kaka!» diýip, ylgaşyp öňümüzden çykar» diýibem göwün ýüwürtdiler.

Kiçijikler ulalmasyna ulaldy. Ыöne Gadyr bilen Gymmada «eje, kaka!» diýen bolmady. Atalary, eneleri «Gadyr» diýse, çagalaram «Gadyr» diýdi, «Gymmat» diýse, bularam «Gymmat» diýdi.

– Wah, ýerçekenler, kaka diýseňiz bolmaýamy, eje diýseňiz, diliňiz kese çykýamy? – diýip, garrylar jibrinerdi.

Adama çykalga tapmany ilki öwreden çaga dälmi! Hälki çagalaram «Gadyr kaka! Gymmat eje!» diýip gidiberdiler.

Durmuş atly beýik mugallymyň öz mekdebinden kör çykyp barýan bu iki «okuwça» näler jany ýanardy. Ol bulary birwagt ýykjakdy, «bir klasda iki-üç ýyl» oturtjakdy. Ыöne bu mekdebe-de «Ýüz göterim ýetişik gazanmaly» diýlen salgyt geldi.

Durmuş bularyň ýakasyndan tutagada, gulaklarynyň düýbüne ras goýjakdy. Ыöne her gezek ak sakgally atalar, ak gyňaçly eneler «Dat, biziň gören görgülerimiz azmy, biziň dadan şarpygymyz azmy! Dat, bulara degme!» diýşip, arada dag kimin keserdiler, bag kimin saýaladylar.

Gadyr bilen Gymmat bir-birindenem ýeke şaty görmedi. Döne-döne uruşmadylar, öküne-öküne ýaraşmadylar, «oda girip – yssy, sandala girip – ýassy» bolmadylar.

Wagt geçdi. Bir ýassyga baş goýlandan, aç gurt kimin iýip barýan Gadyryň ätişgir dek elliř kem-kemden gowşap ugrady, ýşk bilen açylan näzik Gymmadyň gül bedeni tulkaryp, gujagy sowap başlady. «Men näme üçin başga birini almadymkam? Men näme üçin başga birine barmadymkam?» diýlen şeýtan şübhесем penjireden-gapydan girere ýer gözläp ugrady. Emma olaryň welin, dünýäden bihabar, gapy-gapy elenip, gözü bilen dilenip, şol ýörüşleri.

Bilip bolmaz, belki, bir gün olar siziňem işigiňizden inerler. Emelsizje ýylgyryp, saçagyňza serederler. Şonda bir gabadyna getiriň-de şeý diýiň:

– Gara daglar ýykylar, ýerine dag bolan gerek. Gara baglar çapylar, ýerine saýa salan gerek!

Şeydip, bir aýdyp görün!

«Akyl satýar» diýerler. Diýenler diýibersin!

«Köne gürrüň» diýerler. «Göni gürrüň» diýerler. Diýenler diýibersin!

KÖMEK KULYYEW. Hekaýalar